

“Ο ΝΟΥΜΑΣ,”
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ
ΙΔΡΥΤΗΣ: Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ
(1903 — 1922)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΕΤΑΙΡΙΑ “ΤΥΠΟΣ,” = ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ-ΣΤΟΣ ΡΙΛΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ { ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. . . . 50 ΤΟ ΤΥΧΟΣ ΔΡ. 6
ΓΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ 100

ΧΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΚΤΟΜΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΝ “ΤΥΠΟΣ,”
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΙ Ο,Υ, ΣΧΗΤΙΚΟ ΜΗ ΤΗΝ ΥΛΗ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΙΕΝ ΤΟΥ “ΝΟΥΜΑ,”
ΤΑ ΧΗΡΟΓΡΑΦΑ ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΙ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1923

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΑΠΟ την Αμερική μᾶς ἀναγγέλθηκε ὁ θάνατος τοῦ Ἀριστείδη Ε. Φουτρίδη, τοῦ σοφοῦ καθηγητῆ στο Πανεπιστήμιο τοῦ Harvard, ποῦ τελευταία μᾶς εἶχε δωσμένα σὲ μετάφραση τὴν «*Ἀσάλευτη Ζωή*» τοῦ Παλαμᾶ («*Life Immonable*», τόμοι 2) καὶ ποῦ γι' αὐτὴν τὴ μεταφραστικὴ τὴν ἐργασία μιλῆσανε ἐπαινετικὰ τὰ σπουδαιότερα Ἀμερικάνικα φύλλα. Λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ θάνατο του εἶχε μεταφράσει στο Ἑγγλέζικο καὶ τὴν «*Τρισσεύγενη*» τοῦ Παλαμᾶ, μ' ἓνα σημαντικώτατο πρόλογο, γραμμένον ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸ μεταφραστή, ποῦ ἐνῶ ἄρχισε διώχτης τοῦ Παλαμικοῦ ἔργου, τελευταία ἀπὸ μελέτη καὶ πίστη, ἐξελίχτηκε σ' ἓναν ἀπὸ τοὺς θαυμαστὰς τοῦ Ποιητῆ μας. Ἐπίσης ὁ Φουτρίδης ποῦ κάποτε τέλεια τὰ Ἑγγλέζικα, εἶχε γραμμένα στὴ γλῶσσα αὐτῆ κ' ἓναν τόμον ἀπὸ ποιήματά του μὲ τὸν τίτλον: «*Φῶτα τῆν Ἀδύγη*». Στὸ «*Νουμάς*», ποῦ ἔλαχε ὁ κλῆρος, ὅλον ν' ἀναγγέλει χαμούς καὶ νὰ πλέκει ἐγκώμια νεκρῶν συναγωνιστάδων του, ὁ θάνατος τοῦ Φουτρίδη στοιχίζει πολὺ, παρὰ πολὺ—ὀδυνηρὸ χτύπημα τῆς Μοίρας στὴ μικρὴ φάλαγγα τῶν διανοητικῶν ἀνθρώπων, ποῦ τὰ δυὸ τελευταία χρόνια ὅλον κ' ἀραιώνεται σημαντικὰ.

ΣΟΦΟΣ λογοτέχνης, Φιντανάκι τῆς κριτικῆς, . . . ἐξοστράτευσε ἀπὸ τίς στήλες τοῦ «*Ἐλεύθερου Λόγου*», κρατώντας τὸ ἴσο στο συνάδερφο τῆς «*Πολιτείας*», ἐναντίον τῶν νέων ποιητῶν, ποῦ δὲν ἀκολουθοῦνε,

λέει, τὰ διδάγματα τοῦ Σολωμοῦ, κ.τ.λ. κ.τ.λ. μὰ παρακατᾶνε σὲ δρόμους ἀντικοιμητικούς, κ.τ.λ. κ.τ.λ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς τὰ γραφόμενα τοῦ σοφοῦ λογοτέχνη, μᾶς κείθουνε πῶς βρίσκεται σὲ τέτοια κλασικὴ ἀγνοία τῆς φιλολογικῆς ζύμωσης, ποὺ δημιουργήθηκε τελευταία, σὲ τέτοια ἀγνοία καὶ αὐτοῦ τοῦ Σολωμικοῦ ἔργου, ποὺ θέλει νὰ υποστηρίξει, ὥστε δὲν ἀξίζει νὰ τὸν πάρει κανεὶς στὰ σοβαρὰ καὶ νὰν τοῦ ἀπαντήσῃ. Ἀπλοῦστα δημοσιογραφεῖ ὁ ἄνθρωπος ἔχοντας πολύτιμο ἐφόδιο τὴν προχειρολογία.

Ο ΙΔΙΟΣ σοφὸς λογοτέχνης, κριτικὸς καὶ δραματογράφος, μιλώντας γὰρ ποίηση καὶ φιλολογία, σὲ ἄλλο του σημείωμα, μᾶς βεβαιώνει πῶς στὴν Ἀμερικὴ, (ἀπὸ ποῦ καὶ ὡς ποῦ πέρασε στοὺς ἀντίποδες, μυστήριο!) δὲν ὑπάρχει οὔτε ὑπῆρξε ποτὲ φιλολογικὴ κίνηση, λογοτεχνία, ποίηση κ.τ.λ. κ.τ.λ. Φαίνεται πῶς ὁ ἥρωας τοῦ Σοφοῦ λογοτέχνη, ποὺ ἀνβαίνει στοὺς αἰθέρες ἀπὸ συχρονισμένη ἀντίληψη τῆς Σκηνῆς, τοῦ ἔδωσε πολὺ κακὴ πληροφορία. Γιατὶ ἐμεῖς βεβαιώνουμε τὸ ἀντίθετο: πῶς ἡ Ἀμερικὴ ἔχει σπουδαιότατη κίνηση σὲ φιλολογικὸ περιοδικὸ Τύπο (χωρὶς νὰ λάβουμε ὑπόψη τὰ Magazines, ποὺ ἀσκολοῦνται σημαντικὰ μὲ τὴ λογοτεχνία) καὶ πῶς μᾶς ἔχει δωσμένα ὡς τώρα ποιητὲς καὶ λογογράφους σὰν τὸ Λογκφέλου, τὸν Πίε, τὸ Μάρκ Τουαίν, τὸν Ἐμερσον, ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τοὺς ἀγνοεῖ κανεὶς, οὔτε καὶ διὰν γράφει πρόχειρα εὐτράπελα σημειώματα. Ὅσο γὰρ τὸν Whitman, τὸν ἥρωα-ποιητὴ, ποὺ σκεπάζει μὲ τὸν ὄγκο τοῦ ἔργου του καὶ χῶρες μακρονότερες ἀπὸ τίς Ἠνωμένες Πολιτεῖες, δὲν ἀναφέρουμε λέξη μῆκος καὶ θυμώσουμε, ἐγτὸς ἀπὸ τὸν καλὰ πληροφορημένο κ. Λογοτέχνη, καὶ κάποιον ἀγαπητὸ μας συνεργάτη καὶ φίλο ποῦ, μὲ πολλὴ ἀφέλεια, χαρακτηρίζει στοὺς «Ἐπιλόγους» τοῦ τὴν ποίηση τοῦ Ἀμερικανοῦ Βάρδου, ἄξια μόνο γιὰ τὰ... παλαιοπρωτεῖα ἐπειδὴ ἔτυχε, λέει, νὰ τοῦ πεῖ κάποτε ὁ Μωρεὸς πῶς οἱ στίχοι τοῦ Whitman μοιάζουνε σὰν κοτρώνια!... Περίεργο ἀλήθεια πῶς τέτοιους στίχους μεταφράσανε καὶ Γάλλοι ποιητὲς καὶ τοὺς ἔβγαλε μάλιστα καὶ σὲ βιβλίον τὸ «Mercure de France».

ΑΠΟ τὰ νόστιμα ποὺ γράφουμε σ' ἄλλη σελίδα, παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὴ μετάφραση τοῦ «Ψαῖ τῆς Ἰσλανδίας», εἶναι καὶ τὸ παρακάτω ἐφάμιλλο, ποὺ δημοσιεύτηκε σὲ Ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα. Λόγιος μεταφραστὴς πληροφοροῦσε ἀφελέστατα τὸ «νοῦμον κοινόν» πῶς κάπου οἱ «καπνοδοχοκαθαριστὲς μαζευτήκανε στὴν παραλία» ἐνῶ το σχετικὸ τηλεγράφημα ἔλεγε πῶς «οἱ σιδηροδρομικοὶ κηρύξανε ἀπερ-

για!» (Les cheminôts ont déclaré la grève). Κάτι παρόμοιο σερβί-
ρισε φέτος τὸ κάλοκαιρι κι ὁ φίλιτος μεταφράστῃς τῆς «Φρασκούιτας»
μὲ τὴν ἀθάνατην ἐχτυπημένην σαμπάνιαν του, (Champagne frappée).
Αὐτὰ γιὰ νὰ γελᾶνε οἱ πικραμένοι, ποὺ ἔλαγε κι ὁ παλιὸς «Νουμῆς»

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Γεωργίου Δροσίνη: «Θὰ βραδιάξῃ». Ἀθήνα 1923.

Ν. Πετιμεζᾶ (Δαύρα): «Ἐγκόλπια». Ἀθήνα 1923.

Φώτου Γιοφύλλη: «Ἀρχοντικὰ καὶ ἄλλα ποιήματα». Ἀθήνα 1923.

Αἰμιλίας Στεφ. Δάφνη: «Τὰ χρυσὰ κύπελλα». Ἀθήνα 1923.

Βασίλη Ρώτα: «Ἀνοιξιὰτικο ἀγέρι» Γκαίρλιτς 1923.

Ρώμου Φιλύρα: «Θυσία» Ἀθήνα 1923.

Κ. Ν. Κωνσταντινίδη: «Βάλσαμα» Ἀλεξάνδρεια 1923.

Σπύρου Παναγιωτόπουλου: «Μαϊστράλια» Ἀθήνα 1923.

Β. Μεσολογγίτη: «Ὁ κήπος μὲ τὰ ἡλιοτρόπια» Ἀθήνα 1923.

— Ἡ τελευταία συλλογὴ τοῦ ποιητῆ κ. Δροσίνη, πῆρε τὸν τίτλ^ο
τῆς ἀπὸ τὸ πρῶτο τραγούδι τοῦ βιβλίου.

Θὰ βραδιάξῃ ἡ μέρα όταν θὰ φτάνωμε
στοῦ χωριοῦ τ' ἀποσκιασμένα ἄλωγια.

Ὅλη ἡ σειρὰ τῶν ποιημάτων τῆς συλλογῆς εἶναι ποιητικὴ περι-
γραφή μιᾶς καλοκαιριάτικης ἐποχῆς, ποὺ περνᾷ ὁ ποιητῆς στὴν ἐξοχὴν
σ' ἓνα χωριό, συντροφισμένος ἀπὸ μιὰ διαλεχτὴ γυναῖκα, ποὺ ἔλαρει νὰ
τονὲ νοιώθῃ. Τ' ἀντικείμενα εἶναι γύρω, τὰ δάση, τὰ ποτάμια, κάθε τόπος,
παίρνουν ἕναν ἄερα ποιητικῆς ὁμορφίαις, καὶ τὸ τραγούδι ξεχωρίζει σὰν
ὕμνος πρὸς τὴν πλάση καὶ τὴ ζωὴ.

Τὴν ψυχικὴ μας γαλήνη ἐκεῖ
δὲ θὰ ταράξῃ τοῦ Ἀγνώστου ὁ τρόμος
δὲ θὰ μᾶς δένη τῆς μοῖρας νόμος
κι ἂν δικαίωθῃ κι ἂν ἀδικῇ.
Κάποτε θάρθῃ κι ἄρα κακὴ
κι οὔτε θὰ λείψουν οἱ λύπες— ὅμως
ὅποιος κι ἂν εἶναι τῆς ζωῆς ὁ δρομος
θὰ τὸν διαβοῦμε καρτερικοί,
μὲ τὰ ὄνειρά μας ἀληθεύμενα
μ' ὄλους τοὺς κόπους σφιγμένους σ' ἓνα,

μέ πιστή ασάλευτη στην ψυχή
και στοῦ θανάτου τὸ προσκεφάλι
δ,τι σάν Τέλος φοβῶνται οἱ ἄλλοι
θά τὸ χαιρώμαστε — σάν Ἀρχή.

— Ὁ κ. Ν. Πετιμεζάς, πού μέ τὸ ψευτόνομα Λαύρας, πρωτοφανερῶθηκε στό «Νουμάς», και πού τὸ πρῶτο του βιβλίο «Ἀπλὰ λόγια», χαρακτηριστικὰ τὴ προλόγισε ὁ ποιητὴς Ρήγας Γκόλφης, — δημοσίεψε τώρα δεύτερη συλλογή. Τὰ «Ἐγκόλπια» ἔχουν ἑλα τὰ χαρίσματα τοῦ μελωδικοῦ τόνου και τῆς φιλοσοφικῆς διαθέσεως τοῦ Λαύρα. Ἐχουν ἀκόμα κ' ἕνα βαθὺ και λεπτὸ αἶσθημα, σὰ φωνὴ καρδιάς πού πολὺ πόνεσε και κατάδαθα ἐνοιωσε τὸ μυστήριο τοῦ κόσμου.

Μοῦδειχνες δόξα ροδοδάφνινο κλαρί
και σὺ τὰ δυὸ γοργὰ φτερά σου, ὦ φήμη!
Κ' ἀπλώνες πλοῦτε ἑμμέρος μου ἑμέτρητο φλουρί
χρυσάφι ἀτόφιο και λογάρι ἀσήμι!
Και μοθειπατε — ἑλα εἶναι δικὰ σου Νάτα!
Σκύβε λιγάκι, λόγιζε : Γονάτα!
Μὰ ἐγὼ πού μέσες δὲ γνωρίζω νὰ λυγῶ :
πέρα σὺς οἰχνα πλούτη, φήμη, δόξα.
Μοῦ ἀρκεῖ μιὰ ρόγα πότε — πότε νὰ ἔρνω.
Μὰ ν' ἀντηχοῦν μέσ ἀπ' τὰ δυὸ γυριὰ σου τόξα
λύρα μου! ἀδιάφορο δὲν ἀρέσουν — κάποιοι τόνοι,
πού τ' ἀκουσμά τους μιὰ πανώρια ἰδέα μεστῶνει.

— Βγήκανε μαζεμένα σ' ἕνα τόμο σὲ δεύτερη ἐκδοση τὰ ποιήματα τοῦ Φώτου Γιοφύλλη, μέ μιὰ μελέτη τοῦ ποιητῆ Κωστή Παλαμά, γιὰ πρόλογο.

Ἡ ποίηση τοῦ Γιοφύλλη ξεχωρίζει μέ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τῆς. Τραγουδᾷ τὴ χαμένη ἀρχοντιά, τὰ παλαιὰ χρόνια, τὴν ἀδοξη μοῖρα τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἀλλαγὴ τῆς τύχης, και μαζί φέρνει τὴ μοντέρνα ἀντίληψη τῆς ζωῆς, μέ τις χαρὲς πού μεθοῦνε τίς ψυχὲς μας, τίς ἀρρώστιες, τὰ νεῦρα, τίς κληρονομικότητες πού τριγυρίζουνε τὸν ἀνθρώπο. Τυπῶνομι' ἐδῶ ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν «Ἦδη σὲ μιὰ ἀλκοολική».

Δὲ θά σὲ τραγουδήσω, ἀγαπημένη
τίς ὄρες ποῦσαι πάναγνη σάν κόρη,
τίς ὄρες πού δὲ βρῖσκεσαι πιωμένη.
Τοῦ κορμιοῦ σου εἶσαι τότες τὸ ἀποφύρι.
Τὸ στεγνὸ τὸ τριαντάφυλλο σοῦ μοιάζει
πού στό κλαρί ἀντικρύζει χινοπῶρι

Τὸ πρῶτο κρῶο τὴν εἰσοδία τοῦ ἀρπάζει
 κ' ἢ πρῶτη μπόρα πλένει τοῦ τὸ χρῶμα.
 Καὶ τότες ἡ ματιά σου ὡς μὲ κοιτάζει
 γιομάτη εἶναι ἀπὸ φόβο, μὰ κι ἀκόμα
 σὰν ξένο φαίνεται νὰ βλέπη ἐμένα !
 Σιγὰ καὶ δύσκολα μιλάει τὸ στόμα.
 Καὶ σὰ μοῦ δίνεις τότε βαρεμένα
 τὸ χέρι, νοιώθεις ἄθελα πὸς πάει
 καὶ πὸς τὰ νεῦρα ἄλιως εἶναι δεμένα.
 Τέτοια στιγμή τραγοῦδι δὲ γεννάει.

— «Τὰ χρυσὰ κόπελλα» τῆς κ. Αἰμιλίας Στεφ. Δάφνη, προλο-
 γισμένα καὶ τοῦτα ἀπὸ τὸν Κωστή Παλαμά, φανερώνουν μιὰ ποιήτρια,
 ποὺ κατέχει καλὰ τὰ μυστικά τῆς τέχνης, καὶ τὸν πλοῦτο τῆς δημοτι-
 κῆς μας γλώσσας. Τὸ βιβλίο της ἔχει πολλὰς σελίδες ἀρκετὰ ποιητικῆς.
 Δυρικὴ σκέψη καὶ ποιητικὴ εἰκόνα, αἶσθημα καὶ περιγραφή.

Ψυχὴ πικρὴ! τὰ φύλλα τρεμοσάλεσαν
 καὶ στὴν ἀγάπη ἀνοίχτηκον ἡ πύλη,
 Λύγα καὶ σὺ τὴν περιφάνεια σου καὶ δρόσις
 στὴ βροχὴ τὰ στεγνά σου χεῖλη.
 Κι ἂν τρέμη ὁ λογισμὸς στὴ σκέψη σου
 ὅπως στὴν ἀκρὴ τῆς ἀβύσσου ἡ φτέρη,
 μὴν καρτερῆς, κι ὁ γερανὸς
 ἄλλου τὴν ἀνοιχτὴ θὰ φέρη.

— Ὑστερα ἀπὸ τὸ «Τραγοῦδι τοῦ Καμπούρη» (1920), ὁ ποιητῆς
 κ. Βασίλης Ρώτας, τύπωσε τὸ «Ἀνοιξιὰτικο ἀγέρι» ποιητικὴ συλλογὴ,
 ποὺ φανερώνει ἓνα προχωρημένο ποιητικὸ αἶσθημα, μὲ λιτὴ ἐκφραστι-
 κότητα.

Ὅλα τὰ ποτάμια στὸ γιὰλὸ κυλάνε
 κι ὅλα τὰ τραγοῦδια στὴν ἀγάπη πᾶνε.

Τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι τὸν ἐπηρρεάζει, τὸν ἐπτερώνει καὶ τὸν κάνει
 νὰ μὴ δγαίνει ἀπὸ τὸν κύκλο μιᾶς ἀξιόλογης ποιητικῆς εἰλικρινείας.
 Παρατηρεῖ μὲ ἀγάπη γύρω τὴν πλάση καὶ μᾶς ζουγραφίζει τὸν ἑαυτὸ
 τοῦ μέσα στὸν κόσμο. Ὁ ἔρωτας τοῦ κινεῖ πολλὰς χορδὰς σὲ διάφορους
 τόνους.

Δὲ θέλω νὰ μὲ εἰποῦν ἀηδόνι
 κι ὅς μὴ μὲ εἰποῦν κορυθαλό,
 μακάρι τζιτζικια τριζόνι
 μακάρι ἀκόμα βατρακό.

Μακάρι ὅς μ' εἶδον ἔργο γκιώνη
 πού κλαίει τὸν ἄσωστο καημό,
 τὸ πὼς ἀγάπησα μοῦ σώνει
 μοῦ σώνει κι ὅπως νὰ τὸ εἰπῶ.

— Ὁ ποιητὴς Ρῶμος Φιλῶρας μὲ τὸ καινοῦριο του βιβλίου «Θυσία»
 ὑψώνεται πάλι στοὺς δικούς του ποιητικούς οὐρανοὺς. Τολμηρὰς εἰκόνας,
 πάθη ἐρωτικὰ φλογισμένα, παρατήρηση ἰδιότυπη τῆς γύρω του κοινω-
 νίας, τὸν ἐμπνέουν καὶ τὸν συγκινοῦν. Ὁ λυρισμὸς του εἶναι πολὺ
 ἀτομικὸς καὶ ἡ βάση τῆς ποιητικῆς του ζωῆς εἶναι πάντα ὁ ἑαυτός του.
 Μῆλα τοῦτα καταρθώνει συχνὰ νὰ γίνεταὶ ἀντικειμενικός, καὶ νὰ δίνῃ
 βαθεῖες εἰκόνας, ἀπὸ τὸν ποιητικὸ του κόσμο.

Ν Α Ν Τ Α

Ἄχι ἐκείνο τὸ ἀνέκφραστό σου νάζι,
 πού πνέει στὰ χεῖλη καὶ στὴν ὀμίλια,
 Ἄγια, Μαντόνα Μάγισα, Ὀφηλία,
 μπρὸς του νὰ λυώνουν τῆς καρδιάς οἱ πάγοι.
 Νάειταν γραφτὸ στοῦ πόθου μας τ' ἀρπάγι
 νὰ σὲ κρατήσουμε γιὰ πάντα, θεία,
 ἀγγελικὴ, οὐρανία ὀκτασία
 νὰ σὲ φυλάξουμε σὲ ἀγνὸ σαράγι.
 Κι' ἐνῶ θὰ ζούσαμε στ' ἀθῶο σου πλάγι,
 καημὸς μας θάειταν ἀφραστός νὰ λέμε
 μέσα μας τ' εἶσαι μαῦροι λατοφάγοι,
 κάποτε, σὲ μιὰν ἔκσταση, νὰ κλαίμε,
 καὶ νὰ μὴ βροίκαμε ποτὲ τὴ ρίμα
 πού τῆς ζωῆς σου θάκλεινε τὸ κύμα.

— Τὸ ποιητικὸ βιβλίο τοῦ κ. Κ. Ν. Κωνσταντινίδη «Βάλσαμα», πε-
 ριέχει ποιήματα μεγάλης ποικιλίας. Ἀπὸ τὴ φύση, ἀπὸ τὴν ἱστορία,
 ἀπὸ τὴ συγκίνηση τῆς ψυχῆς, ἀπὸ μιὰ σκέψη περαστικὴ, ὁ ποιητὴς
 πλάθει τοὺς στίχους του. Τὸ «Τραγοῦδι τῆς Ἡλιόκαλης» εἶν' ἕνας
 ὕμνος πρὸς τὴν πατρίδα τοῦ Ρόδου. Θὰ θέλαμε νὰ παρατηρήσουμε ὅμως,
 σὰν τι τάχα τοῦ φταίει ὁ Βουλγαρικὸς λαὸς καὶ τοῦ ρίχνεταὶ λυσασμένα;
 Ἄν χτυποῦσε τοὺς κυβερνήτες του, πάει καλά.

Τυπώνουμε δὴ ἕνα ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ βιβλίου.

Τὰ δάκρυα ποῦχα σταλαγμένα
 στὴ λήκυθο τῆ θλιβερῆ
 εἰδεῖασα σ' ἀργυρὸ κροντήρι
 εἰσμίξα μὲ γλυκὸ κρασί.
 Καὶ στῆς ζωῆς τὸ πανηγύρι

γύρω απ' τις θύμησες κερνώ,
κρυφά τις παίρνω τό ποιήρι
και τις 'Ελπίδες μου κερνώ.

— 'Ο κ. Παναγιωτόπουλος φαγερώνεται με τό πρώτα του βιβλίο «Μαϊστράλια», ποιητής αξιόλογος. 'Ο λυρισμός του, εγαλμένος από την αίσθησή της ματαιότητας του κόσμου, είναι άπαλός, ήρεμος, βαθύς, και ή ποιητική του δημιουργία ξετυλίγεται σε στίχο άρμονικό, και κάποτε άρκετά πλαστικό. Τυπώνουμ' έδώ ένα ποίημα της συλλογής, με την περιγραφή: «Μουσική».

Πλούσια στη σάλα χύνεται των φώτων ή πλημμύρα
κι ό κόσμος γύρω σιγανά βουίζει σε μελίσσι.
Μιά πάχη σταχτογάλανη κάνουν καπνοί και μύρα
κ' ένα βιολί τις νότες του χορροσκορπάει σε βρόση.
Κι έγω άνεβαίνω, Που, με τι; Δέν ξαίρω' όλογραμμά μου
ξεχίνονται ύμνοι της ζωής και θρήνοι του θανάτου,
και τρέμω μήπως άξαφνα κοπούνε τά φτερά μου
κι' απ' τούς γαλάζιους κόσμους μου πέσω συντρίμια κάτω.

— 'Από τούς νέους ποιητές ό κ. Β. Μεσολογγίτης, προσπαθεί να πιάση με τη λύρα του νέους τρόπους ποιητικούς και νέους τόνους. Τα θέματα που άγγίζει είναι πάντα τά παλιά ποιητικά θέματα, με τά έκφράζει έτσι σαν κουρασμένα, άδυνατισμένα, με και κάποτε γοητευτικά. Οι εικόνες του θαμπές, χλωμές, μαυρισμένες, σε να δείχνονται στο φόντο μιας σκηνογραφίας. 'Η ποιητική του σκέψη έκφράζεται σε στίχο έλεύτερο.

Τών άνθών οι λυγμοί
των φύλλων οι καημοί,
του άνέμου τό κλάμα
σαν μουσική—πένθιμο θάμα—
ήχει, μιá νεκρική μουσική
που παίζεται σ'ών όνειρων τό θάνατο
στο στήσιμο των λευκών χρόνων,
στην άνάσταση των πόνων των δεινών,
των πεγιοταινών.
Στο τελευταίο χαιρε της φίλης,
στο στεγνό φιλή που απ' την παραλία θα στείλεις,
πρός τό πλάσμα που τό πλοίο — της αγάπης σου τό φέρετρο —
άπό σε θα μακρύνη.
— Τη γνωρίζω, σείς που χωρίζεστε,
της ψυχής σας την όδύνη!

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΙΣΠΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ

Μπλάσκο Ίμπάνιεθ—Ραμόν ντελ Βάλλε - Ινκλαν—Δύο καινούρια βιβλία του Ραμόν Γκομέθ ντε λά Σέρβα.

Τὰ τραγούδια τῆς Σαλγκάντο Λοπέθ Κιρόγια. — Νέα ποιήματα τοῦ Εὐγένιου ντε Κάστρο. — Οἱ καινούριοι τόμοι τῆς «Celtiga». — Πίνα ντε Μοράες «Τὸ πάθος τοῦ Δασκάλου».

Ἡ κυριώτερη ἐκδήλωση τῆς Ἰσπανικῆς φιλολογίας ποῦ ἔχει σκεπασμένες ὅλες τὶς ἄλλες, ἀπὸ τὸν τελευταῖο καιρὸ, εἶναι τὸ ρομάντσο. Καὶ στὸ εἶδος αὐτὸ ἡ Ἰσπανία ἔχει ἐγαλμένους μαίτρ ἀληθινούς.

Ὅλοι μας ξαίρουμε τὸ μεγάλο Μπλάσκο Ίμπάνιεθ, ποῦ τὰ ρομάντσα του, γιομάτα πάθος καὶ βαθὺ νατουραλισμὸ, εἶναι μεταφρασμένα στὶς περισσότερες εὐρωπαϊκῆς γλώσσας καὶ διαβάζονται σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ὁ Ίμπάνιεθ, ἀντιπρόσωπος τοῦ σύγχρονου ἰσπανικοῦ ρομάντσου, μὲ τὴ φήμη ποῦ ἀπέχτησε καὶ ποῦ τὴ χρωστέει ἐξὸν ἀπὸ τὸ φιλολογικὸ του ἔργο καὶ στὴν πολυθόρυβη ζωὴ του, ἔγινε κολοσσὸς ἀληθινός. Ἐνα εἶδος Μπαλζάν, νὰ ποῦμε, ἢ Ντοστογιέφσκη—ὅπως τότε λένε οἱ θαυμαστές του γιὰ τὴ βαθειὰ γνώση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς ποῦ εἶναι τὸ φόντο ὅλου τοῦ ἔργου του.

Ἰσαμε τώρα ξαίραμε ἀρκετὰ ρομάντσα δικὰ του, ὅπως ἡ «Καταραμένη γίς», ἡ «Ὁμορφὴ γυμνὴ» καὶ ἄλλα, ποῦ οἱ μετάφρασές τους εἶτανε κάθε φορὰ καὶ γεγονότα στὴν παγκόσμια φιλολογία. Τώρα τελευταία μεταφράζονται τὰ «Ἰσπανικὰ παραμύθια τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ θανάτου», ἕνα ἀπ' τὰ καλῆτερα του ἔργα, ἀν ὄχι τὸ καλῆτερο, ποῦ μᾶς σκλαδώνει μὲ τὴν ἐντονη ἀφήγησή, τὴν καλοδουλεμένη φράση καὶ τὸ δυνατὸ ἄρωμα ποῦ ἔσχύνει.

— Ἄλλος μεγάλος λογοτέχνης τῆς συγκαιρινῆς μας Ἰσπανίας εἶναι ὁ Ραμόν ντελ Βάλλε - Ινκλαν, γνωστός μας ἀπὸ δὴ καὶ χρόνια, χάρις στὴ «Romance de Lobos» τὴ μεταφρασμένην στὸ Mercure de France. Ὁ «Χρόνος» τοῦ Παρισίου εἶχε τὶς προἰάλλες γραμμένο γι' αὐτόνε τὸ ταχτικὸ φιλολογικὸ του χρονικὸ καὶ ἡ «Revue de France» μᾶς ἔδωσε τὸ «Flor di Santidad» μεταφρασμένο τεχνικὰ στὰ γαλλικὰ.

Ὁ Ραμόν ντελ Βάλλε - Ινκλαν ξεχωρίζει ἀνάμεσα στὶς φιλολογικῆς μορφές τῆς Ἰσπανίας σὲ βαθμὸ ποῦ τὴν ἄλλη φορὰ, μὲ τὴν ἀπομονή τοῦ Νόμπελ στὸ Μπενναβέντε, πολλοὶ, συντοπίτες του καὶ

ξένοι, τὸ πήρανε γι' ἀδικία. Ἡ «Pluma» μάλιστα, ἕνα ἀπ' τὰ πιὸ σοβαρὰ φιλολ. περιοδικὰ τῆς Ἰσπανίας, ἀφιερώνει ἕνα ἀλάκερο φύλλο τῆς στὸ συγγράφεα, σὰν ἕνα εἶδος διαμαρτυρία, νὰ ποῦμε, γιὰ τὴν ἀπόφαση τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Στοκχόλμης.

— Ἐπίσης μεγάλος Ἰσπανὸς συγγραφέας εἶναι σήμερα, ἐξὸν ἀπ' τὸ Μικέλ ντὲ Οὐναμπίνο καὶ τὸν Πίλο Μπαρόγια, ὁ Ραμόν Γκομεζ ντὲ λὰ Σέρνα, μὲ ταλέντο ὀλωσδιόλου διαφορετικὸ αὐτὸς, πρωτότυπο, ποῦ μὲ τὸ πλοῦτος του καὶ τὸν ἐξωτισμὸ του μπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ κάθε λογοτεχνικὸ σνομισμὸ. Γιατί, τὴν ὥρα ποῦ ἔλοι οἱ ρομαντισογράφοι τῆς ἐποχῆς ἀγωνίζονται μὲς στὰ ἔργα τους νὰ μᾶς δώσουνε κάτι ἀνείπωτο, καινούριο, καὶ ἰδρώνουνε νὰνακαλύψουνε τὸ «νέο πνεῦμα» ποῦ τοὺς λείπει καὶ ἀπομένουνε μισοστρατις τρικλίζοντας, ὁ ντὲ λὰ Σέρνα τὸ πρωτότυπο αὐτὸ τὸ βρίσκει δίχως τὴν παραμικρότερη προσπάθεια καὶ μᾶς τὸ δίνει μέσα στὰ ρομάντσα του μὲ τὴ μεγαλύτερη ἀδιαφορία, δίχως νὰ ὑποψιάζεται οὐτ' ὁ ἴδιος τὴν πρωτοτυπία του καὶ δίχως νὰ κοιτάζει τὴν ἐντύπωση ποῦ θὰ μᾶς κάνει.

Τὸ παραμικρότερο ἀντικείμενο, τὸ πιὸ συνηθισμένο, ἀκόμα καὶ καιδὰ ποῦ περπατεῖ χαζεύοντας μέσα στὸ δρόμο, τοῦ δίνει μιὰ ἐμπνευση πρωτότυπη. Καὶ τάντικείμενα αὐτὰ ποῦ τὸν ἐμπνέουνε τὰ ἐμψυχώνει, λές, σὰν κανένας μανιακὸς φευχιστῆς μὲς στὸ μουσικισμὸ τοῦ. Κι ὄχι πὼς τὸ κάνει ἐπίτηδες, γιὰ νὰκολουθήσῃ τάχα τὸ ἐφήμερο γούστο τοῦ ἀναγνώστη. Ἔργα ποῦ στηρίζονται στὸ γούστο αὐτὸ, δὲ βγαίνουνε ποτὲ καλλιτεχνήματα. Ὁ ντὲ λὰ Σέρνα γράφει ἔργα τόσο ἁμορφα—καθὼς οἱ τελευταῖες του «Βαριασιόνες» καὶ ὁ «Incongruente»—ἀποκλειστικὰ γιὰτὶ ἔτσι τὰ ζεῖ μὲ τὸ παράξενο καὶ τὸ ἀχόρταγο μυαλὸ του. Τόσο ἀχόρταγο, ἀλήθεια, ποῦ θὰ μπορούσε, πεθαίνοντας, νὰ λέει σὰν τὸν Jarry πὼς «δὲ χόρτασεν ἀκόμα ἢ περιέργειά του».

Ὁ «Incongruente», μπορεῖ νὰναί ἡ ἱστορία καὶ τοῦ συγγραφέα τοῦ ἴδιου. Καθόλου παράξενο. Ὁ «Γουστάδος» του γεννιέται μὲς στὸ θέατρο, σὲ μιὰ λόζα, τὴν ὥρα ποῦ παίζουνε τοὺς «Ὀδυνητότους» κ' ἔτσι μεγαλώνοντας, γίνεται τόσο ἀλλόκοτος ποῦ καὶ τὸ φυσικώτερο ἀκόμα γεγονὸς παίρνει τὴ μορφή μιᾶς μεγάλης περιπέτειας γι' αὐτόνε.

Ὅπου τελιώνει ἡ τρέλα γιὰ τὸν ἄλλο κόσμο, θάλεγε κανένας πὼς γιὰ τὸ Γουστάδο κείθε ἀρχίζει. Ἰσαμε ποῦ, στὸ τέλος, βρίσκειται πᾶ στὸ στοιχείο του τὸ καθαυτὸ, ἀνεβαίνοντας στὸν κινηματογράφο πρωταγωνιστῆς σὲ μιὰ ταινία ποῦ παρασταίνει τὴ φανταστικὴ ζωὴ του.

Ἄν τὸ ξαίρουμε ἂν καὶ τοῦ συγγραφέα εἶναι κανένας πόθος του κρυφὸς νὰφιερῶσει τὸ ταλέντο του στὸν κινηματογράφο—φυσικὰ γιὰ

συγγραφή όχι για παζιμο—μά υποθέτουμε πώς δὲν εἶναι καμμιά ἀνάγκη. Κινηματογράφος καθαυτὸ, καὶ κάτι παραπάνου ἀπὸ κινηματογράφο ἀκόμα, εἶναι εὐάκερο τὸ ἔργο του ἴσχυε τώρα, ἔτσι μὲ τὰ μέτρα ἐπεισόδια, τὴ γοργή δράση καὶ μὲ τὸ διακοσμητικὸ του πλοῦτο. Ἴσως νάσαι μάλιστα κι αὐτούσια ἢ ταινία τῆς ἀλλόκοτης ζωῆς του, μὲ κάποια μεγέθυνση κάθε φορά, — ποῖος ξαίρει !

Τὰ δυὸ νέα του βιβλία, ποὺ ἀναφέραμε, εἶναι, μαζί μ' ἓνα παλιότερο, τὴς «Disparates», ἀπὸ τὰ καλῆτέρα του ἔργα. Κι ὁ συγγραφέας τοὺς ξεχωρίζει μέσα στὴ συγκαιρινὴ Ἰσπανικὴ φιλολογία. Τὸν παρομοιάζουνε μὲ τὸν Οὐτίμαν, ἔτσι ποὺ εἶναι «γερός καὶ λεύτερος σὰν τὴ φύση»

Στὰ πρῶτα χρόνια κάθε ποιήσης, ὁ ρυθμὸς τοῦ τραγουδιοῦ εἶναι πάντα στενότερα συνυφασμένος μὲ τὴ μουσικὴ καὶ τὸ χορὸ

Ἔτσι καὶ τὰ «Τραγούδια τῆς γῆς» τοῦ Σαλγκάντο Ἰ. Λοπέζ Κιρόγκα, ὄλο τετράστιχα, θὰ μπορούσε νὰν τὰ τραγουδήσει ὁ κάθε τσοπάνος ἢ ζωμάχος τῆς Γκαλίτσιας. Γιὰ μέτρο μοναχὸ ἔχουνε τὴν πατροπαροδομένη ρεντονίλα. Κ' εἶναι φυσικὸ ὁ ποιητὴς ποὺ σκέφτεται κι αἰσθάνεται ἴδια μὲ τὸ λαὸ καὶ τραγουδεῖ ψυχόρμητα, ἀπαράλλαχτα ὅπως ὁ λαὸς αὐτὸς, νὰ παίρνει καὶ τὸ μέτρο τὸ δημοτικὸ.

Μὲς στὰ τραγούδια τοῦ Λοπέζ—Κιρόγκα περνάει ἡ εἰκόνα τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, ἡ ἀγάπη τοῦ χωριάτη γιὰ τὴ γῆ, οἱ ἀπλοὶ τοῦ πόθοι κ' οἱ ἀπλοϊκὲς τοῦ θλίψες, πότε πλὴν στὴ βρῦση καὶ πότε σιμὰ σὲ κάποιο ρημαγμένον ἀνεμόμυλο.

— Ἀκόμα μιὰ καινούρια συλλογὴ μὲ φόρμα λαϊκὴ, μὲ ρεντονίλα, μαθαίνουμε, ἀπὸ μιὰ πλατιά μελέτη τοῦ Δεμπέγκι μὲς στὸ Mercure, πὼς ἔγραψε κι ὁ Εὐγένιος ντὲ Κάστρο, παρατώντας κάπως τὸ ἀριστοκρατικὸ τοῦ γράψιμο ποὺ χαραχτήριζε τὰλλα του ἔργα. Κ' εἶναι, λέει, καὶ τὰ τραγούδια του αὐτὰ—ποὺ πολλὰ μπορεῖ νὰν τὰ πτεῖ καὶ συβολικὰ—γιωματά λυρισμὸ, καθὼς ἓνα «Τραγούδι τῆς ξερῆς ἐλίας» κ' ἓνα «Τραγούδι τοῦ νυφιάτικου πουκάμισου».

— Ἀνάμεσα στὶς περιποιημένους ἐκδοσεις τῆς «Celtiga», μιὰς λαϊκῆς συλλογῆς μὲ τάσες νεοκαλιτικῆς, ὅπως τὸ λέει καὶ τὸνομά τῆς, ξεχωρίζουμε αὐτοὺς τοὺς τελευταίους μήνες, ἔργα τῶν καλῆτερον ποιητῶν τῆς Γκαλίτσιας. Καθὼς εἶναι τὰ ποιήματτα τοῦ Ἑλλάντιο Ροντρίγκ Γκοντσάλεζ—γραμματεῖα τῆς «Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῆς Γκαλίτσιας, —ποὺ εἶναι σὰν ἓνας ὕμνος ὄλα τους πρὸς τὴ δουλιὰ, μὲ τίς χαρὲς τῆς καὶ τὰ δάσανά τῆς. Τὸ «Saudade», ἓνα πεζοτραγούδο ἀληθινὸ τοῦ

Κιντονάλο. Καλέη ψυχή του Μίγκος» της ποιήτριας Φραντσίσκα Χαρέρα Καρρίντο, που μέσα της ξεχειλάει η τρυφερότητα.

— Άλλος Πορτογάλλος συγγραφέας αξιοπρόσεχτος, ο Πίνα ντς Μοράες, που τη φήμη του τήνε χρωστάει πολύ σε δυο βιβλία του εμπνευσμένα από τον πόλεμο, μάς έδωσε τώρα έναν τόμο διαλεχτά δηγήματα με τον τίτλο «Τò πάθος του Δασυάλου». Από τα πέντε, τò στερνό «ή ψυχή της δρύσης» είν' ένα σωστό άριστουργηματάκι.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΞΗΡΕΛΛΗΣ

Σε μια φιλική συνάθροιση εκλεχτών λογίων ο ξεχωριστός από τοίς νέους μας μουσικούς κ. Σταύρος Ξηρέλλης είχε την καλωσύνη νά εκτελέση μερικά από τα έργα του δείχνοντας έτσι στην καλλιτεχνική συντροφιά μιάν άποψη της άγνωστης σέδ πολύ κοινό, μά σημαντικής ποιοτικά δημιουργικής του εργασίας. Ο κ. Ξηρέλλης έδωσε πολλές φορές άφορμή σε κρίσεις για την τέχνη του, τò περισσότερο με τις συχνές του εμφανίσεις σε ρόλους βαρυτόνου του Έλληνικού Μελοδράματος.

Μά επειδή δέ μάς δόθηκε ποτέ ευκαιρία νά μιλήσουμε για τόν καλλιτέχνη—δημιουργό, που και επίσημα παρουσιάστηκε — μ' όλο που πέρασε σχεδόν άπαρατήρητος από τούς πολλούς — γιαυτό λαβαίνουμε άφορμή από την άνεπίσημη αυτή εμφάνισή του, νά δώσουμε σε γενικές γραμμές τά χαρακτηριστικά της τέχνης του, έχοντας την άνεληψη, πως έχει απόλυτα πάντα ενδιαφέρον ή καλλιτεχνική εργασία ενός άγνου και διαλεχτού τεχνίτη σαν τόν κ. Ξηρέλλη έξω από τη στενή δημοσιογραφική άνεληψη για την έκαιρότητα.

Ο κ. Ξηρέλλης, που ως τά τώρα μάς παρουσιάστηκε με την τριπλή ιδιότητα του τραγουδιστή—εκτελεστή, του ήθοποιού και του συνθέτη, είναι μιά φυσιογνωμία έντονη, ιδιόρρυθμη και πολυσύνθετη, από κείνες, που στη δημιουργία τους ένω από την πρώτη στιγμή επιβάλλονται με τη βαρύτητά τους στον κάπως αίσθητικά μορφωμένον άκροατή όστόσο μένουν άκατανόητες, αινιγματικές, μ' άλλα λόγια ένθ άόριστα διαιθάνονται κανείς τη δυνατή ψυχοσύνθεσή τους, δέν μπορεί όμως νά νοιώση, νά αιτιολογήση λογικά από την πρώτη φορά την άποψή τους, τις πηγαιές παρορμήσεις τους, γιατί είναι πολύ βαθιές, προσωπικές, πρωτότυπες.

Άλλά όσο περισσότερο τις γνωρίζουμε, τόσο άνακαλύπτουμε καινούργιες χάρες στην τέχνη τους—αυτό που είναι ένα από τά γνωρίσματα έργων άνώτερης τέχνης—νά μάς τραβάνε όλοένα περισσότερο, νά μεθάνε τη δυνα-

σμένη ψυχή μας, αναταράζοντας άπόρηστα τὰ μουνδιασμένα πάθη, ξυπνώντας όλοένα δυνατότερα τὴν τρικυμωμένη δρμη ναρκωμένους καθημούς.

Μιλώντας έτσι έγνωσαμε τὴ συνθετικὴ εργασία τοῦ κ. Ξηρέλλη.

1' αὐτὸ μὲ κάποιον δισταγμὸ—πιστεύοντας πὸς τέλεια ἀντικειμενικὴ κρίση πρὸ πάντων γιὰ ἔργα τέχνης καὶ μάλιστα ἰδιόρρυθμης δὲν μπόρει νὰ ὑπάρξῃ καί, ὅτι κείνος ποὺ κρίνει ἄθελα βλέπει περισσότερο μὲ τὸν ὑποκειμενικὸ φακὸ—ἀγαλαβάνουμε νὰ παρουσιάσουμε στοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» τὸ συνθέτη τοῦ «Ψυχοφιλήματος», χωρὶς νᾶχουμε τὴν ἀξίωση, πὸς δίνουμε τὴν πιστὴ σκιαγραφία τοῦ ἰδεολόγου—καλλιτέχνη στὰ στενὰ ὄρια αὐτοῦ τοῦ σημειώματος.

Στὸ σημειώμα μας αὐτὸ θὰ μιλήσουμε περισσότερο γιὰ τὸ δημιουργὸ, γιὰτι ὡς τραγουδιστῆς καὶ ἤθοποιὸς ὁ κύριος Ξηρέλλης εἶναι ἄρκετὰ γνωστός. Θὰ σημειώσουμε μόνον, πὸς ἀπ' ὅλους τοὺς ἠθοποιούς τοῦ Ἑλληνικοῦ Μελοδράματος εἶναι ὁ μόνος ἴσως, ποὺ παρουσιάζεται μὲ ἀνώτερη καλλιτεχνικὴ συνείδηση καὶ δείχνει μιὰ ἰδεολογικὴ κ' ἐπαναστατικὴ κατεύθυνση. Ὅταν παίζει στὸ μελόδραμα δημιουργεῖ ρόλους, ἐνῶ ἀπὸ τὴ μουσικὴ ἀποψη ταυτόχρονα κατέχει καὶ τὶς μικρότερες λεπτομέρειες καὶ ἀποδίδει καὶ τὴ λεπτότερη ἀπόχρωση καὶ διακρίνμανση στὶς διάφορες μουσικοδραματικὰς μεταπτώσεις.

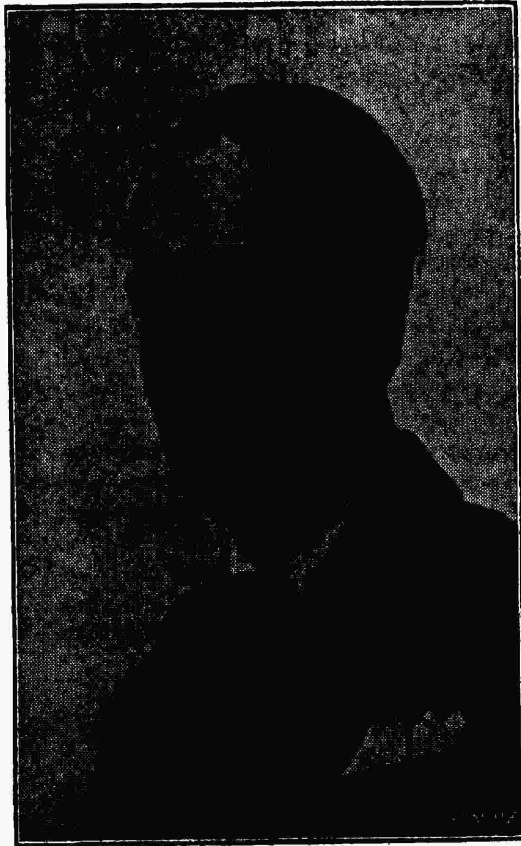
Εἶναι ὁ μόνος ἠθοποιὸς, ποὺ ἐτόλμησεν νὰ παῖξῃ στὴν Ἑλλάδα τὸ «Καράβι—Φάντασμα» (Ἰταμένο Ὀλλανδὸ) τοῦ Βάγγελου ζωντανεύοντας σὲ μιὰ προσωπικὴ διερμηνύση τὸν ἀνήσυχον καὶ ἅπαντα ἀγαλήνευτον τύπον τοῦ θρυλικοῦ Ἰταμένου Ὀλλανδοῦ, ποὺ μάταια κνηγάζει τὸ Ἰδανικὸ του, ἐνσαρκωμένο σὲ αἰθέρια γυναῖκεία μορφή—ποὺ ἔκλασε ἡ ὄνειροπαρμένη ψυχὴ του μὰ ποῦ—γιὰ εἰρωνία—δὲ βρῖσκει στὰ ταξιδιοπλανήματά του παρὰ τὴ χυδαιότητα καὶ τὴν ἀσχήμια.

Τὸ τραγοῦδι του ἀβστηρό, κλασσικὸ, χωρὶς χλιαρὰ ξελιγώματα, ποὺ κάνουν ἐντάπωση στὸ πολὺ κοινὸ μένει στὰ ὄρια τῆς σοβαρῆς τέχνης.

Ἄπὸ τὶς συνθέσεις του ξεχωρίζουν τὰ συμφωνικὰ τραγοῦδια «Ψυχοφιλήμα», «Μούχρωμα» στὰ σονέττα τοῦ Μαβίλη, τὸ «Στεγρὸ Τραγοῦδι» Ἄ. Παράσχου, ὁ «Θορήνος τοῦ Γκιώνη» καὶ τὰ Lied «Καὶ ψάχνω νύχτα μέρα» καὶ ἡ «Νύχτα» τοῦ Μαβίλη, ποὺ ἐκτελέσθησαν σὲ διάφορες συναυλίες.

Ὁ κ. Ξηρέλλης στὰ τραγοῦδια του αὐτὰ ξεκινώντας ἀπὸ τὴ Νεο-Βαγνερικὴ ἀντίληψη ἔχει διαμορφώσει προσωπικὸν στυλ συνθετικῆς μορφῆς, ποὺ πηγάζει ἀπὸ μιὰ δυνατὴ καὶ σοφὴ ἔμπνευση.

Ἡ μελωδία στὰ τραγοῦδια του δὲν εἶναι ἀπλὴ ρυθμικὴ προσαρμογὴ τῆς μουσικῆς στὸ κείμενον, ὅπως στοὺς περισσότερους ἀκόμα καὶ δυνατοὺς μουσικούς, σὰν τὸ Βέρντι, ἀλλὰ ἐκφράζει τὴν ἐσώτατη οὐσία τοῦ ποιήματος, ἐμφυχνώνει καὶ ζωντανεύει τὴν ἀσάλληπτη, πηγαία ποιητικὴ διάθεση τοῦ κειμένου ἐνῶ ἡ ἁρμονία του παίζει ρόλον περιγραφικὸν ὑπογραμμίζοντας μὲ ἐνέργεια τὴν κεντρικὴν ἰδέαν καὶ τὶς ποιητικὰς μεταπτώσεις τοῦ τραγοιδιοῦ.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΞΗΡΟΥΛΗΣ

Μ' αυτό τον τρόπο κατώρθωσε, να υπερπηδήση το σκόπελο—πράγμα που πολύ λίγοι επέτυχαν—στο συνταίριασμα μουσικής και ποίησης, δένοντας μουσική και κείμενο σε ένιατο σύνολο.

Και αυτό το πέτυχε κατά τη γνώμη μας, επειδή διάλεξε θέματα υποβλητικά, που άγγιζον μεταφυσικές διαθέσεις—όπως στα σονέττα του Μαβίλη «Μούχρωμα» και «Ψυχοφίλημα»—αντίθετα με την προσπάθεια εκείνων, που θέλοντας να δώσουν στη μουσική πραγματικό χαρακτήρα, βάλθηκαν, να αναπαραστήσουν ύλικα φαινόμενα με τη μουσική και έτσι εκφύλισαν τη μουσική ξεφεύγοντας από τη θεμελιώδικη ιδιότητά της ως μιας τέχνης κατ' έξοχην γενικής, άοριστης και μεταφυσικής.

Αυτός είναι ο λόγος που έκαμε τον Μπετόβεν, όπως και άλλους κλασικούς, να αποκλείσουν το συνταίριασμα της μουσικής με την ποίηση, προτιμώντας τη συμφωνική και οργανική μουσική από τη μελοδραματική.

Σ' αυτή την αντίληψη στηρίζεται ο κ. Γ. Λαμπράκης, σε βαθυστόχαστη μελέτη του με τον τίτλο «Μουσική και Ποίηση» που δημοσιεύτηκε πρόσφατα στη «Μουσική Έκθεσή μας». Ο Λαμπράκης στη μελοδραματική τέχνη ως κατώτερη και νόθα και έφτασε σε σημείο να κατηγόρησε το Βάγνερ γιατί με τον όλιγο προγραμματισμό και σε πολλά σημεία του έργου του, έβλεπε στο Λόγγριν—επιχορηγός και αυτών της μουσικής.

Εμείς συμφωνώντας άρρηκτα με την αντίληψη για την ύπεροχη της συμφωνικής και οργανικής μουσικής άμφισβητεί στη μελοδραματική, όσoσο νομίζουμε, πώς δεν πρέπει να αποκλείεται τίποτα και η μελοδραματική τέχνη ιδίως, όταν ο συνθέτης της αποβλέπει σε ήθικο και ιδεολογικό σκοπό και ταυτόχρονα, όταν υποβάλλει μαγαφητικές ιδέες και θαυτώσεις—όπως ο Βάγνερ στο «Πάρσιφαλ»,—που ζητάει να μείνη από κοινού ανεβάζοντάς το στο ανώτερο πνευματικό κόσμο του, από κοινό, από μόνον άρρακτο, να νοιώση τη βαθειά και υποβλητική συμφωνική μουσική, που μόνο σε διανοητικά και αισθητικά εξελιγμένους ανθρώπους μπορεί να γίνει καταληγτή.

Από τα τραγούδια του κ. Σηγάλη ξεχωριστή θέση παίρνει το «Ψυχοφύλακα». Έχει βαθύ και μεταφυσικό, ζωηρανταίο ψυχολογημένο τη λεπτότερη απόχρωση του κείνου και έχει κεραιώτικους ιμπρεσιονιστικούς άρμονικούς συνδυασμούς. Άρχίζει με μια ήρεμη κ' ευδόμηχη διάθεση.

*Χρυσόφρανα όνείρατα άγροκίτης
Στα πέλαγα του πόθου οι φωνηαίες
Και πανά και άρμαίον, άπου έλθας,
Όπου τα μάτια σου άναγα γελούλατες....*

Όστερα άρχίζει θριαμβευτικά σε άφώνια μεταπτώση:

Χάρου καρδιά μου θλιβερή και άγάλου !

Και άμέσως ύστερα με μελαγχολικό φόντο σαν άνάμνηση πόνου:

Πέρασαν πια οι μαύρες μπόρες κ' οι άγριες νόχιες

Και καταληγεί έκστατικά και θριαμβευτικά με τη σκέψη, ότι η ψυχή του που πρώτα δεν ήξερε, ξέρει τώρα πια να φιλήση.

— *Ω πανάχραντο μεθσαι !*

Στο «Μούχρωμα» του Μαβίλη ο συνθέτης με σπάνια ένέργεια υποβάλλει τα νοσταλγικά συναισθήματα του δειλινού με το προμάντεμα της αλόνιας, επικρούσμεας γαλήνης:

Φυσάει τ' αεράκι μ' ανάλαφρη φόρα
Χρυσή θυμητικῶν δνείρων ἄρα,
Ποῦ ἡ ψυχὴ τῆ γαλήνῃ προμαντεύει
Τὴν αἰώνια γαλήνη . . . . .

Ἐπειτα ἀρχίζει μιὰ μετάπτωση στὴ μουσική, ποῦ ἔχει ἐπεξηγηματικὴ θέση
στὴν κεντρικὴν ἰδέα καὶ δυναμώνει μ' αὐτὴν ὁ καημὸς. Ὁ συνθέτης ὑποβάλλει
τις ὀραματικὲς ἀναμνήσεις τοῦ ποιητῆ :

. . . . . Ξανθὲς κραιοτραχῆλες
Ἄγάπες, γαλανὰ βασιλευμένα
Μάτια ὑγρὰ καὶ φιλιὰ κι ἀνατριχίλες
Καὶ δάκρυα . . . . .

Στὸ τέλος σβύνει μὲ μιὰ μυστικὴ ἔκσταση τοῦ συνθέτη, ποῦ ἀντανακλᾷ στὶς
τελευταίες, συγχορδίες.

Ἐπίσης στὸ «Στερνὸ Τραγοῦδι» τοῦ Ἀχ. Παράσχου, τὸ καλύτερο, κατὰ
τὸν Παλαμά, ἀπὸ τὰ τραγοῦδια τοῦ ποιητῆ τῆς ρωμαντικῆς ἐποχῆς :

Κλεισθῆτε μάτια μου, κλεισθῆτε στὸ σκοτάδι,
Ἐκουρασθῆτε ἤλθε τὸ βράδυ.

Προαναγγέλλει θαυμάσια τὸ θέμα στὴν εἰσαγωγή μὲ τὸ προτροπικὸ μο-
τίβο, ποῦ βρίσκει καὶ ἔπειτα προβάλλει τὴν αἰτία τῆς προτροπῆς :

. . . ἤλθε τὸ βράδυ.

Στὸ «Θρῆνο τοῦ Γκιώνη» μὲ καταπληκτικὴ συμπύκνωση τῆς κεντρικῆς
ἰδέας μέσῳ σ' ἓνα μέτρο, ὑποβάλλει τὸ ζωφερὸ προμῆνυμα μιᾶς παγκόσμιας
καταστροφῆς. Στὸ τραγοῦδι αὐτὸ ξεχύνεται ἓνας ἄγριος πόνος ἀπὸ μιὰ σκυ-
θρωπὴ ἐνατένιση τῆς ζωῆς, βασισμένη σὲ πεσσιμιστικὴ σύλληψη τῆς ἰδέας
τοῦ κόσμου.

Γενικὰ γιὰ τὰ τραγοῦδια τοῦ κ. Σηρέλλη μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ ὅτι ἀγ-
γίζουν τὴν οὐσία τῆς ποιητικῆς διάθεσης, τὴν ζωογονοῦν καὶ προβάλλουν μὲ
δυνατὴ ὑποβλητικὸτητα.

Εἰδικὰ γιὰ τὴ συμπυκνωτικὴ ἐξαῦλωμένη καὶ βαθυστόχαστη ποίηση τοῦ
Μαβίλη ἢ μουσικῆ τοῦ κ. Σηρέλλη ταιριάζει καταπληκτικὰ σὰν κάποια ψυ-
χικὴ συγγένεια νὰ συνδέη τὸ νέο συνθέτη μὲ τὸν πεθαμένο ἀνήσυχον
ἤρωα-ποιητῆ.

Γενικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς μουσικῆς τοῦ κ. Σηρέλλη εἶναι ἡ συμμετρικὴ
μελωδικὴ γραμμὴ, ποῦ κλείνει μιὰ πικροπότιστη θλίψη μὲ μιὰ μεταφυσικὴ,
ἀπολυτρωτικὴ τάση.

Ὁ πόνος στὴ μουσικὴ του εξαῦλώνεται.

«Ο άνθρωπος—καλλιτέχνης δὲ λυγίζει ἀπὸ τὸ σκληρὸν ἀγῶνα. Μέσα ἀπὸ τῆς ρηκῆς τῆς ἀπύθμενης καὶ ἀδιαπέραστα ζοφερῆς ἀβύσσου, ποῦ ἀντικρύζει, ἀντλεῖ μιὰ μεθυστικὴ ἡρωϊκὴ ἔκστασις ποῦ τὸν κάνει νὰ περιφρονῇ τὸν ὕλικὸν πόνο σὲ μιὰ μεταφυσικὴ παρηγοριά.

Τὸ ἔργο, ποῦ ἴσαμε τώρα παρουσίασε ὁ κ. Ξηρέλλης—ἔργο σημαντικὸ ποιητικῶν—τοῦ δίνει ξεχωριστὴ θέση καὶ τοῦς νέους μουσικοδυνάστες καὶ εἶναι σὰν ἓνα προανάκρουσμα πλατύτερης συνθετικῆς δημιουργίας, ποῦ οἱ σπόροι τῆς κρύβονται στὰ τραγούδια τὸν αὐτὰ—ἀπὸ τὰ καλύτερα Ἑλληνικὰ τραγούδια.

ΝΙΚΟΣ ΒΕΡΓΩΤΗΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Ἀναγγέλλεται κάθε βιβλίον ποῦ θὰ σταλθεῖ σ' ἐν' ἀντίτυπο. Κρίνεται ἅμα στέλλεται διπλό).

«Ο *Ψαρῆς τῆς Ἰσλανδίας*. — Πιέρ Λοτί. (Σελ. 164, Ἔκδ. Γανιάρη. Μεταφρ. Π. Π.) Ἡ ἀπλή καὶ θλιβερὴ ἱστορία ἐνὸς ψαρῆ καὶ μιᾶς κοπέλλας, ποῦ μάταια περιμένει τὸν ἄντρα τῆς, ὅταν αὐτός, ὕστερ' ἀπὸ τὸ βιαστικὸν τὸν γάμον, παίρνει τὸ καράβι νὰ πάει στὸ ψάρεμα, πέρα, μακριά, μέσα στὶς παγωμένες θάλασσες. Ὅλη ἡ ἀξία τοῦ βιβλίου αὐτοῦ δὲ στηρίζεται βέβαια πάνω στὴν πλοκὴ ἢ στὴν ἰδεολογία τοῦ ἔργου μὰ στὶς ὠραῖες περιγραφές, τὶς ἀνακατεμένες μὲ παράξενους θρύλους καὶ γενικὰ στὸ γλαφυρὸ ὕφος τοῦ συγγραφέα τοῦ *Mariage de Loti*. Γι' αὐτὸ βρῖσκουμε πὼς ὁ μεταφραστὴς τὸ κατὰστρεψε τέλεια τὸ ἔργο αὐτό, ἀφαιρώντας ὅλη του τὴ φραστικὴ ὁμορφίαν καὶ ἀποδίδοντας ξερὰ τὸ ἱστορικὸ μόνον μέρος του, μὲ φρασεολογία ἀχρωμάτιστη καὶ ἄψυχη καὶ στὸ κάτω-κάτω ὄχι καὶ τόσο πιστὴ. Βλέπουμε παντοῦ πὼς ὁ κ. Πιέρ (ἴσως) Πιέρ (ἴσως) δυσκολεύεται ἢ οὔτε κἂν ψάχνει νὰ βρεῖ τὴν κατάλληλὴν φράση ἢ λέξιν καὶ ἐρμηνεύει μὲ τρόπο σκεδὸν ἀκαλαίσθητο τὶς πιδ ὁμορφες λέξεις καὶ φράσεις τοῦ πρωτότυπου. Ἡ, ἀκόμα χειρότερο, δὲν προσέχει στὶς ἴδιες του φράσεις καὶ πέφτει σὲ ἀσυνταξίες, ποῦ κάνουν τὸ κείμενον ἀκατανόητο. Στὴ σελίδα 58, π. χ., γράφει : «Οἱ ψαράδες... βιαζόντανε νὰ ἐτοιμαστοῦν, πρὶν πλακώσῃ ἡ μπόρα. Ἀρχίσανε πρὶν νὰ μὴ βλέπει τὸ ἓνα τὸ ἄλλο τους.» / Μιὰ ματιὰ στὴν πρώτη καὶ μόνον σελίδα φτάνει, γιὰ νὰ μᾶς δεῖξει πὼς ἡ μετάφρασις στέκει κάτω ἀπ' τὸ πρωτότυπο. Κι ἀμέσως στὴν ἀρχὴ ἀρχῆ, σελ. 5, στ. 2 : Τὸ *aux carrures terribles* μεταφράζει ἀπλῶς *γεροὶ* καὶ ἀμέσως παρακάτω, τὸ *accoudés* τὸ κάνει *καθισμένοι*, καταστρέφοντας ἔτσι τὴν ὁμορφὴν εἰκόνα.

Καὶ πάρα κάτω ἀκόμα στὴν ἴδια σελίδα : Τὸ... *des caissons étroits scellés aux murailles de chêne* γίνεται :... *κάτι κασόνια ποῦ μιὰ μικρὴ τάβλα τὰ συνδέει μὲ τὸ γουβάρι !* Οὔτε κἂν μᾶς λέει πὼς ὁ τοίχος εἶναι

ξύλινος, ώστε να καταλάβουμε γιατί το παλιόσπιτο αυτό «σάλευε όλοένα», καθώς γράφει πιο πάνω.

Στή σελίδα 6, στ. 23, μεταφράζει τη λέξη *torse* με τη λέξη *γοφοός* !! κ' έτσι κατασκευάζει την άκατανόητη αυτή φράση : «... μιά γαλάζια χοντρή μάλλινη φανέλλα τούς έσφιγγε τούς γοφοούς και χωνότανε κάτω άπ' τή ζώνη κοϋ πανταλονιού» !

Γιατί τó *Sylvestre* πρέπει να γίνει Σιλβεστρος ; Στή σελίδα 17, στ. 9, τó *une grotte en rochers* μεταφράζει μόνο : *ένα βράχο* κ' ή εικόνα σβήνει πάλι όλοτετα. Άλλού πάλι παραλείπει φράσεις : Σελ. 105, στ. 4, : *Le ciel est gris, pesant aux épaules*—ό σφρανός είναι συννεφιασμένος.

Κ' είναι τόσες πολλές οι παρατήρησης που μπορούμε να κάνουμε, ώστε θά κινυνεύαμε, άν επιμέναμε, ν' αντιγράψουμε έδω δλάκερο τó κείμενο και τή μετάφραση.

Δ. Π. Ταγκόπουλου : «Πλάι στην αγάπη» Β'. έκδοση. (Έκδότης Γ. Ι. Βασιλείου, Άθήναι όδ. Σταδίου 42).

Γιάννη Βλαχογιάννη : «Γύροι τής Άνέμης». Παραμύθια. Άθήνα 1923. Τιμή δρχ. 15.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

Κάποια σκληράδα στην έκφραση, κάποιος στρυφνός τρόπος στο ξετύλιγμα του νοήματος, κάποια σταθερή—έστω και συγκρατημένη—άπαισιόδοξη ψυχική διάθεση, λές και διώχνανε άπ' τις σελίδες του Κωνσταντίνου Θεοτόκη τή χάρη, τó *θέλγητρο*, που δροσίζουνε τήν ψυχή του άναγνώστη, που τόν τραβούνε, που τόν κάνουνε όχι μονάχα να έχτιμά τó συγγραφέα, μά να τόν αποζητάει, σαν ψυχικό λουτρό, να τόν αγαπά.

Ό Θεοτόκης γνώρισε τήν έχτίμηση—σέ δυνατό βαθμό—των διαλεκτών. Όχι τήν αγάπη του μεγάλου κοινού. Η Ίδια, λές, κακόγγωμη Μοίρα, τόν άκολουθάει και μεταθάνατα. Τό φιλολογικό μνημόσυνο που ώργάνωσε, στις 5 8)βρίου, ή «Έταιρία των Κοινωνικών έπιστημών», στη στενάχωρη σάλα της, εΐταν βέβαια ένα φανέρωμα έχτίμησης. Όχι όμως θερμό ξεχειλίσιμα σπαρταριστού ένθουσιασμού. Θα μπορούσανε ίσως, οι όμιλητές, άν είχανε κάποια προσυεννόηση, να ζωντανεύανε, μά λόγια πιο θερμά, πιο ένθουσιασμένα, πιο μεστά, τήν πολύμορφη δράση του δυνατού συγγραφέα. Να μάς δείχνανε πιο έντονα, τήν πλούσια σκέψη του, τή βαθειά του παρατήρηση και, τó πιο σπουδαίο, τούς έσωτερικούς αγώνες τής πάντα ξαναστατημένης ψυχής του.

Άπό φόβο, ίσως, μην κουράσουνε τó άκροατήριο, ό κ. Ν. Γιαννιός περιωρίστηκε σέ άνεκδοτολογικές ανάμνησης, τραβηγμένες άπ' τή στενή του γνω-

ριμία με τὸ συγγραφέα, ὁ κ. Σφαταλάς σὲ πρόχειρα γραμματολογικὰ σημεῖω-
ματα, καὶ ἡ κ. Κορύλλου σὲ γοργὰ ψυχολογικοφραστικὰ κλισέ, μετὰ τὴν ἀό-
ριστη, τὴ φευγαλέα φρασεολογία ποὺ σπινθίρει, παρμένη, ὅπως-ὅπως, ἀπὸ
διαβάσματα, δίχως τὴν πνοὴ τῆς ἀτομικῆς συγκρίσεως, τῆς ἀτομικῆς πίστης.
«Ἔσωσε τὴν κατάστασιν» ὁ κ. Στέφος Μελῆς, Ζωντανός, παιγνιδιάρης μαζί καὶ
σοβαρευόμενος, πειραχτικός μαζί καὶ στοχαστικός, ἐσκόρπισε κάποιον παλμό,
κάποιο φῶς, κάποιο *αισθημα* γύρω στὸ φιλολογικὸ ἔργο τοῦ Κερκυραίου τε-
χνίτη, ἐτοποθέτησε στὸ βῆθος ποὺ τοὺς ἐπρεπε τὴν «Τιμὴ καὶ τὸ Χρῆμα»
καὶ τὴ «Ζωὴ καὶ τὸ θάνατο τοῦ Καραβέλα»—τὰ δύο αὐτὰ ἀρρενωπὰ στολι-
δια τῆς λογοτεχνίας μας, ἔδειξε τὶς ἀδυναμίες τῶν «Σκλάβων στὰ δεσμά
τους», μίλησε, ὅπως-ὅπως, γιὰ τὸ ὕφος του, γιὰ τὴ μανία του στὴν ἐφτα-
νησιώτικη ντοπιολαλιά.

Ὅμως λέμε νὰ χρειάζεται καὶ γιὰ τὰ Φιλολογικὰ Μνημόσυνα κάποιο σύ-
στημα καὶ κάποια τάξη. Ὅποιος τὰ διοργανώνει, πρέπει νὰ ξέρει νὰ μοιράζει
καλὰ τοὺς ρόλους, νὰ διαλέγει δηλ. τοὺς ὁμιλητές, σὲ τρόπο ποὺ νὰ βγαίνει
συνολικὰ ἀπ' τὶς ὁμιλίες ὁλόκαιρο τὸ πορτραῖτο τοῦ πεθαμένου λογοτέχνη,
ἐντονο κ' ἐπιβλητικό.

X. M.

Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Στὸ ἐρχόμενο τεῦχος θὰ δημοσιευτεῖ *ἀνέκδοτο γράμμα τοῦ Σολωμοῦ*
ποὺ εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ δώσει στὸ «Νουμάς» ὁ κ. Στέφανος Δάφνης.

— Στὴν αἴθουσα τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων ἀρχίσει ἀπὸ τὶς 21 Ὀκτω-
βρίου ἡ Ἐκθεσὴ «Ἀσιατικῶν ρυθμῶν καὶ ποικιλιμάτων» μετὰ σματωμένα
καλλιτεχνήματα τῆς Κιουτάχιας (Ἀγγειοπλαστικὴ Μ. Περματζόγλου καὶ Σιας)
καὶ μετὰ τήν «Ἀνατολίτικους καὶ Περσικούς» (Ταπητουργία Παντελίδη—
X' Γεωργίου— Ἱερωνυμάκη).

Ἡ ἐκθεσὴ αὐτὴ περιέχει καὶ ἀντίγραφα ἀπὸ Βυζαντινὲς τοιχογραφίες
κι ἀπὸ εἰκόνες τοῦ Ἁγίου ὄρους, ποὺ δίνουνε ζωηρὸ χαραχτήρα τῆς Βυ-
ζαντινῆς τέχνης. Ἐπίσης καὶ μερικὰ πρωτότυπα, ποὺ ὀφείλονται κι αὐτὰ,
ὅπως καὶ τ' ἀντίγραφα, στὸ δυνατό κοντύλι τοῦ κ. Φώτη Κόντογλου.

Ἡ ἐκθεσὴ θὰ κρατήσῃ ὡς τὶς 21 Νοεβρίου.

— Γύρισε ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ ἡ κ. Φούλα Κενταύρου-Οἰκονομίδη, ποὺ,
— καθὼς γράψαμε σὲ προηγούμενο τεῦχος — εἶχε πάει γιὰ σπουδὰς ἀνώ-
τερες φωνητικῆς μουσικῆς, τιμώντας τὸν τόπο μας καὶ τ' ὄνομά της μετὰ
κονσόρτα ποὺ ἔδωσε στὴν Ἰταλία, στὸ Παρίσι καὶ στὴ Γερμανία τελευταία.

Ἡ κ. Οἰκονομίδη θὰ δώσει κ' ἐδῶ τρία κονσόρτα, ὅπου τὸ πρῶτο, κα-
θαρὰ ἱστορικὸ, θὰ γίνῃ στὰ τέλη τοῦ ἐρχόμενου μῆνα καὶ θ' ἀταρτίζεται ἀπὸ
μελοδράματα τῶν πρὸ παλιῶν χρόνων (1600) ὡς τὰ νεώτερα.

— Δυὸ νέα βιβλία τοῦ Πάνου Δ. Ταγκόπουλου κυκλοφοροῦν σὲ λίγο. Τὰ
«*Γυρίσματα σὲ Σέφωτε*» (Ποιήματα, Ἐκδόση I. N. Σιδέρη) καὶ τὰ «*Λου-
λούδια—Ἐρωτες-Ταξίδια*» (Λυρικὲς πρόζες, Ἐκδόση Μιχ. Ζημάκη).